

002:631.3/43-11/

A MEZŐGÉPÉSZETI DOKUMENTÁCIÓS MUNKA EGYES KÉRDÉSEI AZ NDK-BAN

1961 júniusában Hans THÖMKE, a lipcei Institut für Landmaschinen- und Traktorenbau /Mezőgép- és Traktorfejlesztési Intézet/ dokumentációs osztályvezetője tapasztalatcsere látogatást tett a KGM Mezőgépfejlesztési Intézetnél abból a célból, hogy a magyar műszaki dokumentációs munkát, de különösen a mezőgép-iparág dokumentációs és információs munkáját tanulmányozza. Összehasonlítást akart tenni a két ország azonos iparágának ezirányú munkája között, és tanulmányozni a magyar könyvtár- és dokumentációs hálózatok felépítését és szervezetét.

A tapasztalatcsere tárgyalások több problémát vetettek fel. Ezeknek során szó került a fent már említett hálózati kérdéseken kívül a dokumentációs munkával kapcsolatos együttműködés lehetőségeiről, a tájékoztatási munkáról, ennek forrásairól, a témadokumentációról, valamint az ETO 631.3 szakja esetleges módosításának lehetőségeiről.

Kiadványcsere

A tárgyalások alapján a két intézet az alábbi információs anyagokat fogja rendszeresen, kölcsönösen kicserélni:

1. Az aktuális fejlesztési- és tervezési témák jegyzékét,
2. a két intézet tudományos munkásságát tartalmazó jegyzékét,
3. más, külső intézetek olyan kiadványainak jegyzékét, melyek tartalmazzák a két intézet témakörével kapcsolatos, a kutatási és fejlesztési munkánál jelentős műveket,
4. a rendelkezésre álló szakfolyóiratok jegyzékét,
5. az intézetekben lefolytatott gépkísérletek minősítési jelentéseit,
6. a két országban megjelent mezőgépészeti prospektusokat és katalógusokat,
7. az intézet által kibocsátott kiadványokat.

Szakozási problémák

Egyhangulag megállapítást nyert, hogy az ETO 631.3-as, mezőgépeszettel kapcsolatos jelzetei, a mezőgépeszlet mai fejlődési fokán szűknek és kevésnek bizonyulnak. Számos olyan mezőgazdasági gép működik világszerte, amelyet pillanatnyilag ETO számmal egyáltalán nem lehet kifejezni. Probléma ez természetesen a technika más ágaiban is, így sürgős módosításra lenne szükség. A német dokumentációs szakemberek dolgoznak az ETO kiegészítésén a 631.3 szakban. Eszerint, az eredeti főcsoportokat változtatás nélkül meghagyják, csupán a jelzeteket bővítik úgy, hogy ezáltal az új gépeket is szakszámmal tudják kifejezni. Ebbe a munkába már bekapcsolódtak a cseh és lengyel illetékes szakemberek is.

A német elgondolás az, hogy a szocialista államok kezdeményezésére a FID foglalkozzék a szocialista államok által egységesen átdolgozott és benyújtott módosítással a 631.3-as szakkal kapcsolatban. /Itt kell megjegyezni, hogy a nyugat-német Th. STROPPEL foglalkozott ugyanezzel a témával, és már közzétette a Grundlagen der Landtechnik 1957. 9. számában./

Felvetődött még az egységes terminológia fontossága is a mezőgépeszletben. Ennek a tárgyszó katalógusnál van jelentősége, hiszen pl. egy és ugyanazon géppel kapcsolatos irodalmat sorolhatjuk aratócséplőgép és kombájn tárgyszavak alá is! Ez és ehhez hasonló problémák vetődnek fel a magyar és német nyelvű szakirodalomban egyaránt.

A tárgyalások alapján az alábbiakban röviden ismertetem azokat az adatokat, melyeket az NDK-ban folyó dokumentációs munkáról megtudunk, természetesen az adott esetben különös tekintettel a mezőgép iparági dokumentációra.

Dokumentációs hálózatok az NDK-ban

Majdnem valamennyi szakterületnek van dokumentációs központja és hálózata. Több mint 180 dokumentációs állomás foglalja magába a szakintézetek, főiskolák és egyetemek, üzemek és miszaki tudományos intézmények dokumentációs munkáját. Ennek a munkának fő célja a dokumentumok tartalmi feldolgozása, mivel ez a munka a tájékoztatás alapfeltétele.

A dokumentációs hálózatok feladatai:

1. Annak a ténynek megállapítása, hogy az adott témával kapcsolatos összetartozó anyag szakmailag érdemes-e a dokumentációs feltárássra.
2. A szakmailag kiválasztott anyag tartalmi elemzése.
3. A dokumentumok osztályozása.

Tájékoztató munka az NDK-ban

A tájékoztató munka célja az ismeretek közvetítése. Ebből a célból a felkutatott anyagot téma szerint össze kell rendezni, hogy így lehessen továbbítani az érdeklődőhöz.

A tájékoztató munka feladatai:

1. A dokumentációs anyagot felhalmozni.
2. A célszerűség szem előtt tartásával az igényeknek legmegfelelőbb anyagot nyújtani.
3. Az így szerzett ismereteket lehető legteljesebb formában átadni.

Az Institut für Dokumentation - amelyet a szükségesség hozott létre

Napjainkban a fejlődés valamely tudományágban csak úgy képzelhető el, ha az újat az eddig már elért tapasztalatokra alapozzuk, és így haladunk tovább. Sok szellemi munka lenne egymással párhuzamos jellegű, vagyis fölösleges, ha ez nem így történne. Mégis a szakirodalmat - legyen az bel- vagy külföldi - nem képes egy ember sem egy adott témakörrel kapcsolatban áttekinteni és azt munkája számára hasznosítani. Ez érvényes egy speciális szakterületre éppen úgy, mint a segédtudományokra. Ez azt jelenti, hogy a tudomány és technika legújabb állásának szakirodalmi összefoglalása régebbi módszerekkel - vagyis minden cikk felkutatásával és elolvasásával - nem válik lehetségessé. A tájékozódás túl sok időbe telik, de a kutatási és fejlesztési témák megoldását mégis csak a nemzetközi szakirodalom ismeretében lehet megvalósítani.

Ez a helyzet és a gazdaságos munka előtérbehelyezésének igénye új módszereket követelt a megfelelő szakirodalom kiválasztására és tájékoztatására. Ennek az új módszernek lényege az, hogy egyszerű eszközökkel adja kézbe az érdeklődők részére a tájékoztatói anyagot. Ezeket a célokat tartva szem előtt, alakult meg az NDK-ban az Institut für Dokumentation a berlini Tudományos Akadémia keretein belül. Az Institut für Dokumentation valamennyi hálózati dokumentációs központnak koordinátora és vezetője. Valamennyi hálózat részére egységes irányvonalat szab meg.

Példa gyanánt az alábbiakban nézzünk meg a sok dokumentációs alközpont közül egyet, lássuk, milyen szolgáltatásokat nyújt, figyeljük meg célkitűzéseit.

Az NDK mezőgépeszeti iparágának műszaki-tudományos dokumentációs és információs munkája

A mezőgépeszeti - és traktor iparág dokumentációs központjának célja a mezőgépe-

Információs irodák

A mezőgépeszeti- és traktor iparág valamennyi üzemében megszer-
vezték az ún. információs irodákat. Ezeket egységesen az Iparági Köz-
pont fogja össze.

Az üzemi információs irodák feladatai:

1. A szükséges dokumentumanyagok /folyóiratok, szabadalmak, fordítások, referátumok/ feltárása, beszerzése és előké-
szítése.
2. A feltárt anyag propagálása.
3. Információs szakközlemények kibocsátása az érdeklődők
igényeinek megfelelően.
4. Az irodalmi tájékoztatás alapján, a megrendelt szakiro-
dalom megszerzése eredeti, másolati vagy szükség esetén
lefordított formában.

Az üzemi információs irodák tematikus tervek szerint dolgoznak,
figyelembe véve az üzem előtt álló feladatokat. Az iparág valamennyi
üzeme köteles az NDK-ban megjelenő, az adott témával kapcsolatos do-
kumentációs anyagot megrendelni és munkájában értékesíteni. Természe-
tesen elsősorban a tervező irodáknak és az elméleti szakembereknek
van szükségük az információs anyagra, de fokozatosan részoknak a gya-
korlat emberei is a szakirodalom iránt való érdeklődésre és annak
gyakorlati hasznosítására. Fokozatosan kialakul az az egészséges hely-
zet, hogy a tervező- és termelőmunka már oly mértékben igényli a do-
kumentációs szolgáltatásokat, hogy nélkülük már lassan el sem lesz
képzeltető.

A fentiekből képet kaptunk az NDK dokumentációs munkájának egy
részéről. Az iparági dokumentációs hálózatok munkája már régen folyik.
Nálunk a közeljövőben szervezik meg a Kohó és Gépipari Minisztérium
keretein belül az iparági hálózati központokat és információs irodá-
kat. Ugy hiszem, hogy hazai viszonyokra alkalmazva, sok, az NDK-ban
már kialakult tapasztalatot lehetne hasznosítani az itthoni szerve-
zési munkában.

ESZTERGÁLYOS Marianne